

Yeniden değerleme fonu ve birikmiş kar/zarar ilişkisi

Bu haftaki makalemizde, maddi duran varlıklara ilişkin uluslararası muhasebe standardı IAS 16'nın ülkemizdeki uygulamalarında pek karşımıza çıkmamakla birlikte, uygulanması durumunda şirketlerin zkaynak pozisyonlarını ve sermaye yeterliliği rasyolarını daha gcl gösterecek diğer bir konuya değineceğiz.

Hepimizin bildiği üzere birçok işletme, IAS 16 kapsamında maddi duran varlıklarını bilançolarında yeniden değerleme yöntemine göre taşımakta. Bu yönteme göre, işletme tarafından belirlenen sınıfa ait maddi duran varlıkların tümü düzenli olarak yeniden değerlemeye tabi tutulmakta ve bilançodaki defter değerleri düzeltilmektedir. Düzeltme işlemi brüt veya net şekilde yapılabilirmekte olup, her iki yöntemde de işletmenin yeniden değerleme sonrasındaki dönemlere ait amortisman tutarları aynı oranda değişmektedir.

Bir yeniden değerleme çalışması sonrasında sabit kıymetin artan bilanço değeri kadar zkaynaklar altında yeniden değerleme rezervi oluşturulmaktadır.

Ülkemizdeki genel uygulama, zkaynaklar altındaki bu yeniden değerleme rezervlerinin, ilgili sabit kıymetler bilanço dışı bırakıldığında (tüketilerek ya da satış yoluyla) doğrudan birikmiş kar/zararlara ilave edilmesi yönündedir.

Bu durumda, sabit kıymetler elden çıkarılıncaya ya da kullanılarak tüketilinceye kadar bu sabit kıymetlere ait yeniden değerleme artış tutarları yeniden değerleme rezervleri kalemi altında saklanmakta, yeni gelen değerleme artışları da bu rezerve eklendikçe zkaynaklar altında oluka şişkin yeniden değerleme rezervleri görülmeye başlanmaktadır.

Artık kullanım ömrünün sonuna yaklaşmış veya bilanço dışı kalmak üzere olan sabit kıymetlere ait yüksek tutarlarda yeniden değerleme kazançlarının özkaynaklarda hala yeniden değerleme rezervleri altında duruyor olması kanımızca sağlıklı zkaynak gösterimini bozmaktadır. Bunun ötesinde, dünyadaki bazı uygulamalarda, yeniden değerleme rezervleri sermaye yeterliği hesaplamalarında birikmiş kar/zararlara göre daha düşük bir çarpanla dikkate alınmaktadır.

Bu duruma çözüm, ilgili sabit kıymet standardının (IAS 16) 41 no'lu paragrafında sunulmaktadır. Bir işletme, yeniden değerleme rezervlerinde biriken değer artışlarını, ilgili sabit kıymeti kullandığı ölçüde parça parça birikmiş kar/zarara aktarabilir. Burada dikkat edilecek husus, yeniden değerleme rezervinden çekilip birikmiş kar/zarara aktarılacak tutarın, yeniden değerlenmiş defter değerine göre hesaplanan amortisman tutarı ile başlangıç maliyeti üzerinden hesaplanan amortisman tutarı arasındaki fark kadar olması gerektiğidir. Ayrıca, bu aktarımın gelir tablosu üzerinden yapılmayacağı da unutulmamalıdır.

işletmelerin yeniden değerleme kazançlarını, ilgili sabit kıymet bilanço dışı kalana dek yeniden değerleme rezervlerinde saklamak yerine, dnemsal temelde ve düzgün şekilde, birikmiş kar/zarara aktarmalarının kendileri için daha gcl bir zkaynak gösterimi sağlayacağı hususuna dikkat çekmek istiyoruz.